

Sommarmöte med fladdermöss och vattenbufflar

Foton: Magnus Halling

Jämfört med tidig rödklöver gav medelsena sorter ofta bättre avkastning i skörd 3 vid extrem torka i sortförsök på Säby i Uppsala.

Under två dagar i juli bjöd Upplands vallförening in till sommarmöte. Naturligtvis var torkan det stora samtalsämnet vilket togs upp vid varje studiebesök. Det förtog emellertid inte den goda stämning som vi upplevde under dessa dagar.

Vi samlades på Lövsta forskningscentrum som drivs av SLU. Efter inledning och välkomnande av ordförande *Jacob Gustawson* presenterade *Rolf Spörndly*, SLU en undersökning man gjort om ensileringsförluster. En av de deltagande gårdarna i den studien var Ekenäs gård i Södermanland som drivs av *Örjan Bergman*. Detta är också en av gårdarna i EU-projektet Inno4Grass som *Anna Carlsson* presenterade. Örjan berättade om gården och om hur han gjort för att ha så små förluster i sin plansilo. Han poängterade vikten av att hinna med att packa ordentligt. Exempel på detta är att sedan man fick högre kapacitet på hacken lägger man numera ofta in grönmassa i två fack samtidigt med en lastare i varje fack. När skörden är färdig efterpackar man ordentligt innan man täcker omsorgsfullt med mycket sand på plasten.

Deltidsbete och sortförsök

Eva Spörndly, SLU visade resultat från sin forskning om deltidbete vid robotmjölkning. Hon fann att korna gärna betade morgon och kväll och att de mjölkade bra. De går gärna ut, men om de har bra ensilage i ladugården äter de mest inne.

Lunchen serverades under skuggande äppelträd i Linnés Hammarby. Vi fick också en intressant guidning i Linnés hus, med många bevarade ting från hans tid och vi fick veta mycket om hans liv och leverne.

Sedan var det visning av officiella sortförsök av *Magnus Halling*, också han från SLU. Vallväxterna i renbestånd ligger utlagda rutvis och var mer eller mindre kraftigt påverkade av torkan. Blålusern, rödklöver och rörsvingelhybrider var i nämnd ordning ”grönast”.

Vi åkte buss tillbaka till Lövsta för kaffe och *Rolf Spörndly* höll ytterligare en genomgång, nu en nyinsatt programpunkt om hur vi ska tackla årets foderbrist och vad vi kan odla för grödor som hjälpfoder. Det går att hitta de skrifter Rolf pratade om på Svenska Vallföreningens hemsida, se nedan.

Stadsnära gårdsbesök

Dagens sista studiebesök var hos familjen Gauffin på Stabby gård strax utanför Uppsala. *Elisabeth Gauffin* tog emot oss då hennes söner som driver gården sedan 2010 höll på att lägga in den sista tröskade spannmålen i plastkorv. Gården arrenderas från Uppsala universitet sedan 1923. Man önskar nu bygga en kotunnel under den hårt trafikerade vägen till betet, en åtgärd som varken är enkel eller billig att genomföra. Trots att Elisabeth inte tyckte det fanns något att se på markerna hade vi en väldigt intressant diskussion om bl.a. deras studiebesök från skolor och universitet samt om vilka vanliga konsumentfrågor som lyfts. Man är med i ”Sju gårdar” som säljer ekologiska mjölkprodukter med eget varumärke och vi fick höra hur de utvecklat detta koncept.

Forts. nästa sida

Stabby gård ligger nära Uppsala och man får ta hänsyn till både trafik och människor i den dagliga driften.

Elisabeth Gauffin ville ha råd av mötesdeltagarna om de skulle tröska eller ta helsädesensilage på åkerbönorna och det blev en lång och givande diskussion.

Innan middagen som skulle hållas på Wiks slott fick vi tillfälle att bada i Mälarens nordligaste fjärd, Ekoln. Efter en varm, solig dag kändes det väldigt uppfriskande. Efter en god middag var det så dags för fladdermussafari. I den ljumma sommarkvällen fick vi en oförglömlig guidning i hur man hittar fladdermöss.

Utvecklat betessystem

Fredagens första studiebesök var hos *Freerk Boersma* och *Janneke Brink* på Nyvåga gård, Harbo. Här finns 160 mjölkkor av mestadels SRB/Ayrshire-ras som mjölkas tre gånger om dagen i en dubbel 20-swingover. Lantbrukarna vill att djurskötseln skulle vara så enkel som möjligt så att en person ska kunna sköta djuren varje dag. Produktionen ligger på 9 500 l per ko, vilket Freerk anser vara optimalt för hans del. Vallen innehåller blåusern, rödklöver, ängssvingel och timotej. I betesblandningen har man även cikoria, kummin och käringtand. Vallen ligger 4–5 år och insådden görs i spannmål som blir helsädesensilage. Man lägger ensilage i plastkorv med en maskin som man även kör åt andra med. På sommaren är korna på bete dygnet runt (utom under årets torrperiod). Betessystemet ska också vara enkelt; korna får varje dygn en ny fälla på 2,5 ha.

Gården brukar 180 ha åker och man kör det mesta själva förutom gödselkörning och strängläggning. De odlar 28 ha majs som de sår själva med en såmaskin som lägger en nedbrytbar plast ovanpå såraden. På det viset uppskattar Freerk att majsen mog-

Freerk Boersma välkomnade till Nyvåga gård.

På Nyvåga gård har man gjort 5 m breda drivgångar som gör att korna snabbt når de 14 fällorna som ligger väl samlade bakom ladugården.

Pontus Elvingson med sina vattenbufflar som är väldigt keliga men kräver noggranna och likadana rutiner för att släppa ner mjölken.

nar tre veckor tidigare. Tio procent av mjölken säljs till grannen som tillverkar mozzarella och resten levereras till Arla. Man har även gårdsförsäljning, bl.a. av sockermajs när det är tid för det.

Svensk mozzarella

Sedan fortsatte vi till Ängsholmens Gårdsmejeri, dit Freerk levererar mjölk. *Pontus Elvingson* berättade om deras satsning på vattenbufflar och egen mozzarellatillverkning. De levererar till en återförsäljare som sedan säljer till restauranger och så har de egen gårdsförsäljning. *Eva* bjöd på provsmakning av denna goda ost som de poängterade ska vara färsk. Detta år pausar

Forts. nästa sida

Deltagarna bjöds på nygjord ostkaka med grädde och sylt till elvakaffet.

man mjölkningen av bufflarna och köper därför in komjölk. Buffelmjölk innehåller 7,5–9 % fett och ca 5 % protein, och det blir 2,5 kg mozzarella per 10 l mjölk, jämfört med komjölk som ger 1,3 kg. Även mjölkens konsistens och smak skiljer sig åt mellan djurslagen.

Vattenbufflarna fick vi sedan titta på nere på betesmarken vid sjön Tämnaren. Dessa speciella djur är enligt Pontus väldigt keliga men kräver noggranna och likadana rutiner vid mjölkning för att släppa ner mjölken. Det var också intressant att höra att vattenbufflarna inte går ner sig på sankmarker tack vare en speciell teknik de har för att komma loss. Andra tåliga egenskaper är att fästingar inte trivs på dem och att de blir immuna mot *Pyroplasma* via råmjölken.

Rätt foder till hästarna

Efter lunch på Heby Wårdshus var det dags för besök hos Brunsbergs Foder & Strö i Grän. De har specialiserat sig på hästfoder. År 1990 började man licenstillverka enligt en metod från England, HorseHage. Det är hösilage i småbalar på 25 kg som komprimeras till hälften och sedan plastas. Numera säljs 4 500 ton hästfoder i olika balstorlek. Av 600 ha odlad areal är det vall på 300 ha. Man har 92 dikor och rekrytering och därför har man 50 ha med klöver-gräsvallar medan resten är gräsvallar. För att få den rätta ts-halten och smakligheten vill man i gräsvallen ha ca 25 % engelskt rajgräs och resten timotej samt ängssvingel.

Balarna står noggrant uppradade för att man ska kunna leverera samma parti till kunderna hela säsongen.

Vallarna ligger i 4 år och sedan odlar man spannmål i 4 år. Man har åtta olika kvalitetsgrupper av hösilaget för att hästägarna ska få det foder de önskar. Det var intressant att höra *Urban* och *Ronae Brunsberg* berätta om sitt företag, som de utvecklat efterhand.

Med många intryck och nya lärdomar styrde vi sedan kosan hemåt. Vi vill tacka Upplands vallförening för ett mycket välordnat och intressant sammarmöte som lockat drygt 40 deltagare. Det gav mycket, inte minst att träffas och utbyta tankar och idéer om detta så ovanliga odlingsår.

Anna Carlsson, Getinge, tel: 0709-70 12 06,
e-post: carlsson@skogsgard.se

Lästips:

Svenska Vallföreningen. 2018. Torkan på tapeten på Somarmötet idag 26 augusti. www.svenskavall.se [2018-07-26]

SVENSKA VALLBREV kommer ut med sju nummer 2018.

Manusstopp

Nr 6 20 sep
Nr 7 15 nov

Utgivning

19 okt
14 dec

Redaktionskommitté: Nilla Nilsdotter-Linde, ansvarig utgivare,
tel: 070-662 74 05, e-post: Nilla.Nilsdotter-Linde@slu.se
Gun Bernes, tel: 090-786 87 44, e-post: gun.bernes@slu.se

Redaktion och layout: **Irène Persson**,
tel: 070-616 66 27, e-post: irenee.persson@gmail.com

Vill du bli medlem i Svenska Vallföreningen? Betala 400 kr till
pg. 72 27 23-4 eller bg. 108-9705 och ange namn och adress.

ISSN 1653-8064

I veckan efter midsommar 2019 anordnas ett gemensamt symposium av European Grassland Federation (EGF) och Eucarpia. Temat för symposiet är "Improving sown grasslands through breeding and management". Speciellt fokus läggs på växtförädlingens roll för att få hållbara och funktionsdugliga vallar. Produktiviteten i anlagda vallar

2019 EGF EUCARPIA

Joint Symposium | Zurich, June 24–27

beror på tillgången på högkvalitativa vallsorter, lämpliga fröblandningar samt optimal skötsel. Fokus läggs också på samspelet mellan forskning, utbildning och tillämpning. Utöver föreläsningar och diskussioner anordnas studieresor både under och efter konferensen. Anmäl dig senast 3 april 2019 för lägsta kostnad.

Mer information: www.egfeucarpia2019.ch